

УДК 621.165(075.8) ББК 31.15 я 7

**TEKNOLOGIYA TA'LIMI O'QITUVCHILARINI OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA
TAYYORLASHDA O'QITISHNI INNOVATSION TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA
TASHKILLASHTIRISH**

Astanova Moxira Muxtarovna

Qarshi Davlat Universiteti Mustaqil tadqiqotchi: O'zbekiston

Shomurodova Dilshoda Yakub qizi

Talaba: Uzbekiston

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchini pedagogik tadqiqotlar metodlarining mazmun mohiyati, uzluksiz ta'lim tizimini ilg'or jahon ta'lim tizimidan foydalanib mentaletimizga moslashgan holatda dars jaayonlarini moslashtirish haqida suz yuritiladi. Bundan tashqari hodisalarni bilvosita kuzatishga, o'rganishga ko'proq jalb etish imkoniyat yaratilishi aytib o'tiladi. Mashg'ulotlar stenogrammalari, uchinchi odam tomonidai tayyorlangan kuzatish bayonlari, foto-kinolavhalar, rasmlar, slaydlar, diagrammalar, statistik mashg'ulotlar shular jumlasidandir. Bu hujjatlar pedagogik faoliyatning natijalarini hamda ijtimoiy muhit, xususan o'qituvchi faoliyatining o'quvchi shaxsida uyg'otadigan o'zgarishlarni kuzatish imkonini beradi. Umuminsoniy qadriyatlarga qaytish haqidagi mulohazalarida ta'lim-tarbiya masalalarini faollikka asoslangan tamoyillarga o'tkazish, o'sib kelayotgan yosh avlodni yangiliklarni tez qabul qilishga undash, yaratgan keng imkoniyatlardan foydalanib, ta'lim - tarbiya va madaniyatning hamma sohalarida yuksak natijalarga erishish haqida gap boradi. Bu yangicha dunyoqarash xalq ta'limida ilgari surilgan uzluksiz ta'lim va shaxs xislatlarini ijodkorlik ta'limi orqali rivojlantirishda ta'lim nazariyasi oldiga yangi vazifalarni qo'yishi haqida mulohaza va takliflar ko'rib chiqilgan.

Tayanch iboralar: ilmiy-pedagogik tadqiqot, metod, pedagogik kuzatish, suhbat, test, eksperiment, matematik va statistik tahlil, ijtimoiy tadqiqot metodi, tarbiya jarayoni, mutaxassislik, so'rovnomalar, hujjatlarni tahlil qilish, statistik ma'lumotlar.

Аннотация: В данной статье говорится о сущности методов педагогического исследования будущего учителя с адаптацией уроков к нашему менталитету с использованием системы непрерывного образования с использованием передовой мировой системы образования. В статье упоминается, что будет создана возможность наблюдения и изучения событий. К ним относятся стенограммы тренировок, отчеты о наблюдениях от третьего лица, фотофильмы, изображения, слайды, диаграммы и статистические упражнения. Эти документы позволяют наблюдать результаты педагогической деятельности и социальной среды, в частности, изменения, вызванные деятельностью учителя в личности ученика.

В статье упоминается о возвращении к общечеловеческим ценностям, поощрении подрастающего молодого поколения к быстрому восприятию новостей, использованию открывающихся широких возможностей, достижении высоких результатов во всех областях образования, воспитания и культуры.

Были рассмотрены соображения и предложения о том, что это новое мировоззрение ставит новые задачи перед теорией образования в развитии непрерывного образования и качеств личности посредством творческого образования, пропагандируемого в народном образовании.

Ключевые слова: научно-педагогическое исследование, метод, педагогическое наблюдение, интервью, тест, эксперимент, математико-статистический анализ, метод социального исследования, учебный процесс, специальность, анкеты, анализ документов, статистические данные.

Abstract: *This article explores the content and nature of pedagogical research methods and the adaptation of a seamless educational system using innovative technologies in order to improve the teaching process. It emphasizes the possibility of observing and learning incidents, as well as creating more opportunities for their investigation. These include activity transcripts, observation reports prepared by a third party, photo and film materials, drawings, slides, diagrams, and statistical exercises. These documents facilitate the assessment of the results of pedagogical activities, as well as the monitoring of social environments, particularly the changes that occur in students due to the teacher's activities. The conclusions drawn from the reflections on returning to universal human values are based on active approaches to educational issues, and highlight the need to quickly adopt innovations for the younger generation, using the wide range of opportunities available to achieve high results in all areas of education, upbringing, and culture. This discussion refers to the new tasks set for educational theory by the ongoing development of an inclusive education system in the world.*

Keywords: *scientific-pedagogical research, methods, pedagogical observation, conversation, test, experiment, mathematical and statistical analysis, social research methods, educational process, expertise, questionnaires, document analysis, statistical data.*

KIRISH

Pedagogik tadqiqotlar metodlarining mazmun mohiyati.

Ta'lim-tarbiya jarayonida o'qitishning zamonoviy va innovatsion pedagogik uslublarni hamda axbprot kommunikasiya texnologiyalarini keng joriy etish orqali ta'lim sifitini oshirish.

O'qituvchilarning indivudial ijobiy xususiyatlarini aniqlash, qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish, ularning yuksak darajada ta'lim-tarbiya olishlari, ijodiy imkoniyatlarini shakllantirish va rivojlantirish uchun shart-sharoit yaratib berish;

O'qituvchilarning indivual mehnat qilish va mustaqil ijodiy fikrlash ko'nikmalarini, shakllantirish, o'quvchilarni kasbga yo'naltirish, o'rta maxsus kasb – hunar ta'limi

muassasalari ongli ravishda tanlash va kasbiy ta'lim dasturlarini o'zlashtirishda ko'maklashish.

Umumta'lim muassasalari umumiy o'rta ta'limning maqsad va vazifalarini amalga oshirish uchun zarur tashkiliy, o'quv-uslubiy, moddiy-texnik va psixologik-pedagogik shart-sharoitlarni yaratib beradi.

Umuminsoniy qadriyatlarga qaytish haqidagi mulohazalarida ta'lim-tarbiya masalalarini faollikka asoslangan tamoyillarga o'tkazish, o'sib kelayotgan yosh avlodni yangiliklarni tez qabul qilishga undash, istiqloq yaratgan keng imkoniyatlardan foydalanib, xo'jalik va madaniyatning hamma sohalarida yuksak natijalarga erishish haqida gap boradi. Bu yangicha dunyoqarash xalq ta'limida ilgari surilgan uzluksiz ta'lim va shaxs xislatlarini ijodkorlik ta'limi orqali rivojlantirishda ta'lim nazariyasi oldiga yangi vazifalarni qo'yadi [1].

Iqtisodiy ta'lim kasb-hunar maktablarida ham kasbiy, ham umumta'limiy va ishlab chiqarish fanlari bilan birgalikda tanlangan kasb bo'yicha amaliy faoliyat uchun zaruriy bilim, ko'nikma va malakaning shakllanishini ta'min etadi. Korxonalarda ishlab chiqariladigan mahsulotlar sifati fan, texnika va texnologiyalar taraqqiyotining hozirgi zamon bosqichi sharoitida ishlab chiqarish mehnatiga kirishgan yosh kichik mutaxassislarning iqtisodiy-kasbiy tayyorgarligiga bog'liq. Bu kasb-hunar maktablari o'quvchilarida zaruriy kasbiy ko'nikma va malakalarni shakllantiruvchi iqtisodiy ta'lim asoslarini chuqur o'zlashtirishga e'tiborni kuchaytirishni talab etadi

Xalq ta'limi tizimini tubdan o'zgartirish, uning rivoji uchun pedagogik, uslubiy, psixologik sharoitlarni yaratish talab etiladi. Amaliyotdan shu narsa aniq ravshanki, har qanday ilmiy xulosa tajriba va ilmiy tadqiqotlarga asoslanadi. Pedagogikada, xususan ta'lim va tarbiyada ilmiy tadqiqotlar hech qachon to'xtamaydi va uzluksiz davom etaveradi.

Pedagogik tadqiqotlarning fani sifatida maktab va boshqa o'quv yurtlarining faoliyati, uning maqsadi, dasturiy ma'nosi, o'qituvchi va o'quvchilar faoliyati, tashkiliy shakl hamda ijtimoiy sharoitlar xizmat qiladi[2].

Didaktik faoliyat o'qituvchi va o'quvchilarning hatti-harakatlaridan iborat. Bunday faoliyat natijasida o'quvchilar bilim, iqtidor va ko'nikmalarga ega bo'ladilar, o'z dunyoqarashini, shaxsiy kadriyatlar tizimini shakllantiradilar. Taxsil natijasida o'quvchi shaxsining turli xislatlari shakllantiriladi. Bunday o'zgarishlarni kuzatish, hisobga olish pedagogik tadqiqotlarning asoslaridan hisoblanadi. Yuqoridagi o'zgarishlar, o'qituvchining didaktik faoliyati ta'siridagi va o'z shaxsiy hatti-harakatlari ta'siridagi o'zgarishlar orasidagi qonuniyatlarni ochishga, ularni taxlil qilishga imkon beradi. O'quvchilar va o'qituvchilarning o'quv ishlari sharoitlari, harakatlari, ta'lim mazmuni, metod va vositalari orasidagi bog'liqliklar, tabiat qonuniyatlari qanday ob'ektiv xarakterga ega bo'lsa, shunday ob'ektiv xarakterga egadir.

Ta'lim va tarbiyaga taalluqli hatti-harakatlarni tafakkurga asoslanib taxlil qilish pedagogika va didaktikada yagona usul hisoblanishini Yan Amos Komenskiyning

«Buyuk didaktika», K.D.Ushinskiyning «Inson tarbiya fani sifatida» asarlarida ko'rish mumkin.

O'quv-tarbiya jarayoni haqida jiddiy xulosalar chiqarish uchun muntazam ravishda olib borilgan kuzatishlar, tajriba, faktlarga asoslangan empirik tadqiqotlar natijalariga asoslanish zarur.

2. Texnologiya ta'limi, kasb tanlashga yo'llashda qo'llaniladigan ilmiy tadqiqot metodlari. Texnologiya ta'limi, kasb tanlashga yo'llash muammolariga qaratilgan ilmiy izlanishlar o'tkazishdan maqsad talim va tarbiya xususiyatlari, samarali metodlarni ishlab chiqish va amaliy qo'llash, texnik vositalarini qo'llashga doir masalalarni yechishdan iboratdir.

Ilmiy pedagogik izlanishlar jarayonini shartli ravishda quyidagi bosqichlarga bo'lish mumkin:

1. O'qituvchining adabiyotlarni o'rganishi va amaliy ishlari asosida muammoni aniqlashi.

2. Gipoteza qurish, ya'ni o'qitishni bosqichma-bosqich tashkil etish. O'qituvchining faktlar va ularni taqqoslash orqali izlanuvchi asoslangan taklifni berishi.

3. Izlanish natijalarini rasmiylashtirishi va o'quv jarayoniga qo'llashi.

Texnologiya ta'limi o'qitish metodikasi, kasb tanlashga yo'llashda ilmiy izlanishlarning umumilmiy va maxsus metodlari qo'llaniladi.

Umumilmiy metodlarga: nazariy izlanish, kuzatish, suhbat va eksperimentlar kiradi.

Nazariy metod - adabiyotlardan o'rganish va tahlil qilish, hamda pedagogik tajribalar asosida olib boriladigan izlanishlar kiradi. Adabiyotlar ustida ishlashda kitob va jurnallar, maqolalar va patentlar, ilmiy ishlanmalar to'plamlar va kataloglar, internet tizimidan olingan ma'lumotlardan foydalaniladi.

Kuzatish - odatda tabiiy kuzatish orqali o'quvchilarning fanlarni o'zlashtirishlari, ularning xulq-atvori va muomalalaridagi o'zgarishlarni hisobga olish va tegishli ta'limiy-tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish yo'llarini belgilash uchun qo'llaniladi. Bu metod o'qituvchining pedagogik tajribaning muayyan bir tomoni va hodisalarini biror maqsadni ko'zda tutib idrok etish tashkil etadi. Bunda kuzatishlar tezligi va soni, kuzatish ob'ekti, vaqti, pedagogik vaziyatlarni kuzatish uchun ajratiladigan xarakteristika va hokozalar hisobga olinadi. Shuningdek, kuzatish metodi ta'lim-tarbiyaning mazkur vaktdagi holatini aniqlash imkonini beradi. Kuzatish metodining maqsadi bor faktlarni yoritishdangina iborat bo'lmay, oldindan qo'yilgan maqsad bo'yicha aniqlanishi lozim bo'lgan faktlarni qidirish va aniqlashdan iboratdir.

Kuzatish jarayonida o'qituvchini qiziqtiruvchi muammo va vazifalar kuzatishni tanlab o'tkazishni taqozo etadi. O'qituvchi muayyan tanlangan muammoni hisobga olib, nimani kuzatish kerakligini tanlab oladi. Shuning uchun ham u kuzatish natijasida

yechilishi kerak bo'lgan muammoni hali kuzatishni boshlamasdan oldinroq biladi. Natijada o'qituvchining kuzatish natijalarini umumlashtirishi birmuncha osonlashadi.

Kuzatishga asoslangan tasniflash ishlari uch ko'rinishga ega:

- 1) obzor tadqiqotlari;
- 2) ta'lim-tarbiya unsurlari orasidagi bog'liqlikni aniqlash;
- 3) izlanish tadqiqotlari.

Bunday sharoitda kuzatish to'g'ridan-to'g'ri yoki bevosita amalga oshiriladi. To'g'ridan-to'g'ri yoki bevosita kuzatish faktlarni qabul qilib olish, tushunib yetish va o'lchashdan iborat, ya'ni:

- qabul qilib olish - sezish organlari yordamida tekshiruvchi ob'ekt aniq joyda turganligini qayd qilish;
- tushunib yetish tanlab olingan, qayd qilingan ob'ekt oldindan aniq yoki noaniqligini aniqlash;
- o'lchash - shu ob'ektning sonini aniklash.

Bilvosita kuzatish ob'ektni bevosita kuzatish imkoniyati bo'lmaganda amalga oshiriladi. Shunday ob'ektdagi shaxsning tug'ma qobiliyati, imkoniyatlari, intizomlilik, rostlik, kamtarlik, kamsuqumlik kabi xislatlari kirishi mumkin. Bunday xislatlarni bevosita kuzatish natijasida aniqlash qiyin. Shuning uchun ham o'qituvchi o'ziga qulay ko'rsatkichlardan foydalanadi.

Bevosita va bilvosita kuzatish bilan bir qatorda faol kuzatish ham qo'llaniladi. Faol kuzatishda didaktik jarayonda bevosita o'qituvchining o'zi ham qatnashadi va jarayonning borishiga ta'sir etadi. Bunda ishtirok etishning ijobiy tomoni shundan iboratki, o'qituvchi bo'lib o'tayotgan jarayonning ikir-chikirlarini tushunib yetadi, bu esa o'quv jarayonini tadqiqot talablariga yo'naltirish imkonini beradi. Bunday usul ayrim kamchiliklariga qaramasdan, ijodkor-o'qituvchilar tomonidan o'quvchilar faoliyatini faollashtirishda keng qo'llaniladi.

Bilvosita kuzatish o'qituvchini hodisalarni o'rganishga ko'proq jalb etishga imkoniyat yaratadi. Mashg'ulotlar stenogrammalari, uchinchi odam tomonidai tayyorlangan kuzatish bayonlari, foto-kinolavhalar, rasmlar, diagrammalar, statistik mashg'ulotlar shular jumlasidandir. Bu hujjatlar pedagogik faoliyatning natijalarini hamda ijtimoiy muhit, xususan o'qituvchi faoliyatining o'quvchi shaxsida uyg'otadigan o'zgarishlarni kuzatish imkonini beradi [3,118].

Ilmiy-tekshirish maqsadlarini aniqlash o'qituvchini qiziqtirib qolgan muammoli holatni taxlil qilish ehtiyojidan kelib chiqadi. Bunday holatni tahlil qilish va unda ma'lum va noma'lumlarni aniqlash, qo'shimcha adabiyotlarni o'rganish, tajribali shaxslarning bu masalaga bergan bahosi o'qituvchiing asosiy va ko'shimcha muammolarni aniqlash imkonini beradi.

Suhbat metodi - so'rashning bir turi bo'lgani holda o'qituvchining jiddiy tayyorgarlik ko'rishini talab etadi, chunki u tekshirayotgan o'quvchi bilan bevosita

aloqada bo'lish vaqtida og'zaki suhbat tarzida, suhbatdoshining javoblarini yozmasdan erkin muomala formasida qo'llaniladi.

Pedagogik so'rash metodi – o'qituvchining boshqa hamkasblaridan pedagogik tajribaning biror tomoni yoki hodisalari haqida axborot olish jarayoni bu metodning asosini tashkil qiladi. So'rash savollarning mantiqiy o'ylangan tizimi, ularning aniq ifodalanishi, nisbatan kamchiligi (3-5ta) nazarda tutiladi. Shuningdek, qat'iy formadagi javobni ("ha", "yo'q") ham taqozo etishi mumkin.

Test, so'rovnomalar - bu so'rovnoma, ya'ni anketa usuli qo'llanganda yaratilgan ilmiy farazning yangiligini bilish, aniqlash, o'quvchilarning yakka yoki guruhli fikrlarini, qarashlarini, qanday kasblarga qizishlarini, kelajak orzu-istaklarini bilish va tegishli xulosalar chiqarish, tavsiyalar berish maqsadida o'tkaziladi.

Test savollaridan ko'zlangan maqsad qisqa vaqt ichida o'quvchilarning bilimlarini, qiziqishlarini, kasblar haqidagi fikrlarini yoppasiga baholashdir.

O'quvchilarning bilimini va saviyasini aniqlash uslublaridan biri - bu test yordamidagi sinovdir.

Test sinovlar metodi - bu yozma javoblarning ommaviy ravishda yig'ib olish metodidir. Test sinovlarini (anketalarini) ishlab chiqish murakkab ilmiy jarayon. Pirovard natijada tadqiqot natijalarining ishonchliligi anketalar mazmuniga berilayotgan savollar shakliga, to'ldirilgan anketalar soniga bog'liq bo'ladi. Odatda test savollarining ma'lumotlarini kompyuterda matematik statistika metodlari bilan ishlash imkon beradigan qilib tuziladi.

Eksperiment-tajriba-sinov usuli - ushbu tajriba asosida ta'lim-tarbiya jarayoniga aloqador ilmiy faraz yoki amaliy ishlarning tatbiqi jarayonlarini tekshirish, aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

Agar kuzatishda o'qituvchi borliqni qanday bo'lsa, shundayligicha idrok qilib tekshirsa, eksperiment jarayoni bu borliqni o'zgartirib, uning ichki konuniyatlarini, unga ta'sir etishning samarador usullarini aniqlaydi.

Eksperimentning birinchi xususiyati shundan iboratki, unda o'qituvchining o'zi qatnashadi, ishni tashkil etadi, amalga oshiradi va natijani taxlil qiladi.

Ikkinchi xususiyati - o'quv-tarbiya jarayonining ichki qonuniyatlarini aniqlash uchun jarayon sharoitlarini o'zgartirish imkoni tug'iladi.

Uchinchi xususiyati - o'quv-tarbiya jarayonini nazorat qilib, ularni anik o'lchash imkonidir.

To'rtinchi xususiyati - eksperimentga ilmiy tus berib, ishchi gipotezani aniqlashtirishdir.

Demak, eksperiment shunday ilmiy-tadqiqot usulini, unda ta'lim-tarbiya jarayonini nazorat qilish, o'lchash va ishchi gipotezani yanada oydinlashtirish imkoni tug'iladi.

Yuqorida ko'rsatilgan to'rt xususiyat bajarilsa eksperiment laboratoriya eksperimenti hisoblanadi, birinchisi bajarilmasa, bu tabiiy eksperiment deyiladi.

Statistika ma'lumotlarini tahlil qilish usuli – ta'lim sohasidagi, jumladan, ajratilgan mablag'larning doimiy o'sib borishi, darslik va o'quv qo'llanmalari, ko'rgazmali qurollar, o'qituvchi kadrlar tayyorlash, ta'lim muassalarining qurilishi, xo'jalik shartnomalari va ulardan tushayotgan mablag'lar statistika usuli orqali aniqlanadi.

Matematika va kibernetika usullari - o'qitish nazariyasi amaliyotida hisoblash matematikasi va kibernetikasi mashinalari yordamida bir tildan ikkinchi tilga tarjima, dasturli ta'lim va uni mashina orqali boshqarish, o'qitishni mustahkamlash, baholash orqali ta'lim-tarbiya samaradorligini oshirish differensial va individual ta'lim berish kabi jarayonlardir.

Ijtimoiy tadqiqot metodi - anketaga savollar kiritiladi. Bundan maqsad o'quvchilarning kasb-hunarga bo'lgan munosabatlarini aniqlash, o'quvchilar orasidagi do'stlik munosabatlarini, o'quv yurtidagi shart-sharoitlarni bilish, yutuq va kamchiliklarni, o'quvchilar orasidagi munosabatlarni, dinga xususan tasavvufga bo'lgan qiziqishlarini aniqlash, o'quvchilarning ma'naviy sifatlar darajasini, bilim olishga ishtiyoqi, adabiyotlar ta'minlanganlik darajasi, o'quv taqsimoti, o'qituvchilarning o'qitish darajasi, o'quv qo'llanmalarning sifati, kompyuter bilan mashg'ulot o'tkazish turlarini o'rganish, ilmiy va kasb mahoratini oshirishdagi mashg'ulotlar turi, ota-onalarining moddiy yordami, ularning ma'lumoti, ish joyi, o'quvchilarning ko'p shug'ullanadigan jamoat joyi, yashash joyi, mahallasi, ilmiy dunyoqarashining shakllanishida ta'sir etuvchi omillar, mutaxassis bo'lib yetishishida hal qiluvchi omillar, o'quvchilarning onglilik darajasi jarayoni, komil inson bo'lish uchun kerakli bo'lgan ma'naviy sifatlar, qanday kasblar haqida ma'lumotga ega ekanliklari, qaysi kasbga qiziqishlari, kasb tanlashlarida maktab, mahalla va oilaning tutgan o'rni, o'quvchilarning o'qitiladigan fanlardan o'zlashtirganlik darajasi haqidagi savollar anketaga kiritiladi. Savol-javoblarning barchasi kompyuterda qayta ishlanadi va xulosalar chiqariladi [3,138].

Ilmiy-tadqiqot ishlarini amalga oshirish bosqichlari tajriba o'tkazilish joyi. Texnologiya ta'limi o'qitish metodikasi, kasb tanlashga yo'llashdan ilmiy-tadqiqot ishlarining metodologik asoslari:

1. Shaxsning ijodiy va faoliyatlilik ma'nosi xaqidagi ta'limot.
2. Shaxsning o'zaro aloqa bog'lash va o'zaro bog'liqligi haqidagi ta'limot.
3. Munosabatlar nazariyasi.
4. Mutaxassis shaxsini shakllantirish xaqidagi nazariy ta'limot.
5. Bilish faoliyati haqidagi ta'limotlardan iboratdir.

Shuningdek, texnologiya ta'limi o'qitish metodikasi, kasb tanlashga yo'llashning ilmiy tadqiqoti 4 ta bosqichni o'z ichiga oladi:

1-bosqich. Nazariy izlanish bosqichi. Bu bosqichda tadqiqot muammosi ilmiy jihatdai obdon o'ylab ko'riladi.

Kerak bo'lganda muammoning hozirgi ahvolini chuqurroq tushunib yetmoq uchun uzoq va yaqin o'tmishni tarixiy-nazariy analiz qilinadi. Natijada tadqiqotning tub negizi aniqlanadi, tadqiqot maqsadiga mos adekvat metodologiya va tadqiqot metodlari aniqlanadi, tushunchalar apparati kiritiladi, umumiy va xususiy taxminlar qo'yiladi, tadqiqotni tashkillashtirish elementlari belgilaymiz.

Ilmiy-tadqiqot ishlarini amalga oshirish tajriba o'tkazilish joyi va ob'ekti.

Bu bosqichda yana tadqiqot ob'ektining (umumiy o'rta talim, o'rta maxsus, kasb-hunar talimi, OTM va hokazolar) ish tajribasi o'rganiladi, umumlashtiriladi va tahlil qilinadi. O'rganilayotgan muammo bo'yicha talabalar, bitiruvchilar, o'qituvchilar kuzatiladi, suhbat, anketalar o'tkaziladi, intervyular olinadi, o'quv metodik va rejalashtirish hisobot hujjatlari o'rganiladi. Tadqiqot tub maqsadlarini aniqlashtirish maqsadida izlanish eksperimentlari o'tkazamiz.

2-bosqich tajriba. Eksperimental-diagnostik bosqichida o'quv-tarbiya jarayonining mexanizmi, xossalari, o'ziga xos qarama-qarshiliklari, jarayon rivojlanishining sifat belgilari, tezligi, shiddatkorligi, darajalari o'rganiladi.

Bu bosqichda hisobga olish eksperimenti bilai bir qatorda anketalash, suhbatlar, o'z-o'zini baholash, reyting baholash, shkalalash, ranglash kabi metodlar orqali dastlabki sinov shakllantirish eksperimentlari o'tkaziladi.

3-bosqich tajriba. Tajriba eksperimental bosqichida nazariy va metodik ishlanmalar, yangi darslik o'quv qo'llanmalari, o'qitishning yangi izchil metodlari tekshirib ko'riladi va tegishli aniqliklar kiritiladi.

4-bosqich tajriba. Yakunlovchi umumlashtirish bosqichi hisoblanadi. Tadqiqot natijasida olingan natijalar yana bir bor tizimga solinadi, ishlab chiqiladi, kerak bo'lgan hollarda ilmiy-tadqiqot natijasida olingan metodik yo'riqnomalar, xulosalar qaytadan tekshirib ko'riladi yoxud o'quv yurtlari amaliyotida bevosita qo'llab ko'rib, tegishli xulosalar olinadi[4,124].

Xulosa

1. Texnologik ta'limi o'qitish metodikasi, kasb tanlashga yo'llashning mazmuni va zamonoviy pedagogga qo'yilgan maqsad va vazifalarni taxlil qilishni o'rganish.

2. Maktab o'quv rejasining mazmuni va mehnat ta'limi, kasb tanlashga yo'llash darslarining o'quv rejadagi o'rnini kengaytirish kasbiy tadbirkorlikga yo'llash.

3. Maktab islohotida mehnat ta'limini qo'llash orqali, kasb egallashh vazifalari to'g'risida mustaqil fikrlab referat tayyorlash.

4. Mehnat ta'limi, kasb tanlashga yo'llashda tadqiqot metodlari haqida fikrlashini rivojlantirish uchun suhbat asosida taxlil qilish.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз.Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида киришиш тантанали

маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ /Ш.М. Мирзиёев. - Тошкент: «Ўзбекистон», 2016. -56 б.

2. О‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining ta’lim to‘g‘risidagi qarorlari. 1-qism. Toshkent., 1998. - 106 b.

3. Davlatov K., Vorobyov A., Karimov I. Texnologiya va kasb ta’limi nazariyasi hamda metodikasi. - Toshkent., O‘qituvchi, 1992. - 320 b.

4. Kasb ta’limi uslubiyoti / Olimov Q.T., O. Abduquddusov, L. Uzoqova, M. Ahmedjonov, D. Jalolova. - Toshkent., Iqtisod moliya, 2006. - 192 b.